

SZÁNTÓ

Politikai
napilap

ELŐFIZETÉSI ÁRA

in előfizetésben átvéve.
Egy évre 16 k.
Három évre 48 k.
Három hónapra 20 k.
Három hónapra 3 k.
Három hónapra 24 k.
Egyes szám ára 8 fillér.

Megjelenik minden nap, a hétfő és
ünnepek után napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezsa-u. 8.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XXII. évfolyam 68. szám.

Nagyvárad

Csütörtök, 1916 március 23.

A Sztripa mellett hazstalan támad az orosz

Orosz hadszíntér. Budapest, március 22. (Hivatalos.) Az ellen-ség tevékenysége tegnap csaknem az egész északkeleti harcfronton megélénkült. Állásaink ellenséges tüzéség tüze alatt állottak. A Sztripa mellett és a Cormin szakaszon orosz gyalogsági osztagok törtek elő. Mindenütt visszavertük őket. Kelet-Galiciában egy ilyen előtörés alkal-mából egy zászlóalj erősségű orosz harcosport halottakban 3 tisztet s több mint 150 főnyi légénységet és foglyokban 100 embert veszített el. Részünkről csak néhány sebesülés történt.

Csend az Isonzónál és a Balkánon.

Olasz hadszíntér. Budapest, március 22. (Hivatalos.) A tegnapi nap csendben telt el.

Délkeleti hadszíntér. Budapest, március 21. (Hivatalos.) Nincs nevezetesebb esemény. *Hófer.*

Portugáliában munkászendülés ütött ki.

Budapest, március 22. (Saját tud.) A Vossische Zeitung jelenti: Por-tugáliában zavargások törtek ki. egy munkásgyűlés feloszlata után a katonákkal véres összeütközés támadt. A katonák vonakodtak fegyvereiket használni. A statáriumot kihírdették.

Az új orosz offenziva centruma: Kovel.

Bukarest, március 22. Az „Universul“ jelenti: Kovel felé az oro-szok heves tüzéségi tüzet intéznek. E vonal mögött nagy csapatössze-vonások arra vallanak, hogy az oroszok itt fogják folytatni a fentről ter-jedő offenzívát, amely azután a bukovinai és az egész besszarábiai arc-vonalra át fog csapni.

Joffre Verdunben.

Páris, március 22. Joffre generalissimus tegnap Verdunbe érkezett. Petain, Humbert és Herry tábornokokkal szemlét tartott a gyalogsági és tüzer-ségi csapatok felett. A generalissimus köszönetet mondott a verduni hősök-nek. A tisztektől és a légénységtől azzal vett búcsút, hogy még egy kis ideig kitartásra és kettőzött energiára van szükség és akkora a verduni támadásnak vége lesz.

Filipescu felsült.

Bukarest, március 22. A „Tara“ című román ujság Filipescu oroszországi utjáról a következőket jelenti:

— Hogy Filipescu nem a légváltás oká-ból utazott Pétervárra, hanem fontos diplo-máciai feladata volt, amelylyel Bratianu bizta meg, azt világosan megmondta a na-pokban az Epoca és Viitorul című lappal szemben, amely a volt hadügyminiszter uta-zása fölött gúnyolódott. Egy hági telegramm most azt jelenti nekünk, hogy Filipescu a cártól Besszarábia visszacsatolását kérte, aminek fejében megígérte, hogy Románia nyomban akeiöba lép a középponti hatalmak ellen. Filipescu Pétervárott tényleg megje-lent a cárnál, de az audiencia eredménye igen lelohasztott az optimisták várakozásait. Ennek bizonyítéka az a tény is, hogy Fili-pescu ahelyett, hogy hazatért volna a moz-gósítás ügyéért agitálni, közölte, hogy Lon-donba, Párisba, majd Svájcba utazik, ahol hosszabb időt szándékozik tölteni.

Cadorna meg a hólavina.

Budapest, március 22. (Saját tudósi-tónktól.) Párisból jelenti: A Petit Parisen-nek Cadorna kijelentette, hogy az offenzi-vát erélyesen fogják felvenni, mihelyest a hólavina megszűnik.

Hamisított tea a román hadseregnek.

Predeál, márc 22. A „La Politique“ jelenti: Néhány nap előtt hatalmas küldemé-ny tea érkezett Oroszországból Romá-niába, amely a román hadsereg részére volt szá-va. A küldemény megérkezése után a román pénzügyminiszteriumban vegyvizsgá-lat alapján megállapították, hogy a tea a legnagyobb mértékben hamisított, és idegen anyagokkal van bővitve. Az orosz keres-kedők erélyesen tiltakoztak a vád ellen, azonban a dr Istrate laboratoriumában meg-éjtett második vegyvizsgálat még kedvezőt-leőbb eredménnyel végződött. A román pénzügyminiszterium erre lefoglalta a teát, amelyet a legminimálisabb áron hoznak most forgalomba.

Markovits és Weinberger cég tavaszi újdonságai

megérkeztek

és pedig: felöltők, blousok, pongyolák, alsó szoknyák leibchenek, férfi és női fehérneműek, valamint vásznak, divatkelmek és selymek. Közismert női szabósága a legdivatosabb costümöket a legelőnyösebb árban készít.

Telefon 9-011

Miért nem emelhetjük a városi pótdadót?

Nagyvárad város tanácsa már napok óta tárgyalja a főszámvevő által az 1916. évre összeállított költségvetést.

Nagy gondot okoz a tanács tagjainak a főszámvevő által javasolt nagymérvű városi pótdadóemelés, amelyet mint egyedüli megoldást állított oda a százezrekre menő fedezetihiány eltüntetésére.

Ezzen szemben Juricskay Barna adóügyi tanácsos — aki a legnehezebb viszonyok között vette át Nagyvárad város 27 millió adóssággal agyonterhelt pénzügyeinek vezetését, — aktuális újabb jövedelmi források megnyitásával kíván a város nehéz helyzetén segíteni, mert legközvetlenebbül látja és tapasztalja, hogy Nagyváradon az adózőképeség nagyot csökkent, különösen az elmúlt évben. Ilyen körülmények között csak a legvégső esetben és csak a legesélyesebb mérvben tartja megengedhetőnek a községi pótdadó emelését.

A városi tanácsban mindkét irányzatnak, illetve megoldásnak vannak hívei s így annál nehezebb a tanács helyzete. Éppen ezért a kérdés eldöntését elhalasztotta akkora, ha az egész költségvetés szükségleti és fedezeti részét letárgyalta.

Juricskay Barna helyes álláspontját az utóbbi évek tapasztalataira fekteti s ezen az alapon ellenzi a pótdadóemelést. Lehetetlen tagadni, hogy száz és száz műhely üresen áll; az iparos a haretéren van s az itthon hagyott család nemhogy az adót volna képes fizetni, de a csekély államsegélyből nyomorog. A kereskedők egyrészt, azt mondják, talán még jobban menne az üzletük, de nincsen árujuk s nagy árért sem tudnak ahhoz jutni. Hogy a legbiztosabb adóalanyok: a háztulajdonosoknak sincsen most valami rózsás helyzetük, azt szintén szomorúan mutatják az adóhivatal adatai.

Egyedül azok boldogulnak, akik a háboru folytán a hadsereg szükségleteit szállítják, vagy ilyen cikkek eladásával foglalkoznak. Juricskay Barna is erre fekteti a főszólyt a hadseregszállítók megadóztatására vonatkozó célirányos javaslatával.

Hogy az adóző képeesség mennyire csökkent Nagyváradon, szomorúan igazolják a városi adóhivataltól beszerzett következő hiteles adataink:

Végrehajtás alatt állott az 1913. évben 5493 adóző, az 1914 évben 5454 adóző és az 1915. évben 7153 adóző; végrehajtás nélkül, tehát önszántóbból fizetett az 1913. évben 3618 adóző, az 1914. évben 3354 adóző és az 1915. évben 1625 adóző.

A városi pótdadót már csak azért sem lehet

emelni, mert az összes adóző 75 százaléka házbéradót fizet, tehát a házakat terheli, amelyek nem bírják meg az új terheket. Eddig is csak a házbérek letiltásával tudták a házak után járó adót úgy ahogy behajtani

Lássuk, hogy alakultak e tekintetben a viszonyok.

Adóhátralékért házbér letiltás volt az 1913. évben 61, az 1914. évben már 106-ra emelkedett a letiltások száma, míg az 1915. évben már 402 esetben eszközölt házbérletiltást a városi adóhivatal.

Az új adóterv és ellenzői.

Öt éve huzódik már a közköltő emelés kísérlete, öt évig kibírtuk, s nem emeltük a közköltőt. Szabad e, lehet e, most, a háboru kellő közepében emelni a közköltőt, mikor az adóalap is megrendült? Ezt aligha bírjuk ki.

Hiszen a közköltőemelés hívei is azt mondják:

Nem lehet függő kölcsönökkel, mint 5 évig tettük, tovább Warstlizni, de mindjárt hozzátesszük; fedezünk folyószámla kölcsönrel 240000 korona háborus kiadást, lombardkölcsönrel 150000 koronát és csak 16 százalékos közköltőemeléssel tüntessük el a deficitet.

Ez felemás beszéd és felemás intézkedés. Forduljunk akkor egészen és egyenesen a hitelműveletekhez, hiszen a folyó évben csak meglesz a hadseregszállítókról szóló új adó, s az jó novemberben is fedezetnek és bevételnek. Öt évig elkerültük a közköltőemelést hitelműveletekkel, miért éppen most szakítunk ezzel a rendszerrel? Öt éven át irreálissá tették a költségvetést fiktív tételekkel, most, a legsúlyosabb gazdasági viszonyok között, mikor a polgárság teherviselő képessége csökkent és lezuhant, most szeretnék reálissá tenni?

Öngyilkos pénzügyi és városi politika lenne a közköltőemelésre rátérni. Hiszen a 16 százalékos közköltőemeléssel még nem rendeztük a háztartásunkat, a deficitet nem tüntettük el, megmarad a 240.000 koronás folyószámlakölcsön, megmarad a 150.000 koronás lombardkölcsön az új adót ellenzők terveze szerint is. Mit rendeztek tehát 16 százalékkal? A bajt növelik és csőd elé hajtják a várost, mert elodázzák a gyökéres segítség módját.

Az új hadseregszállítási adó nem hipotézis, komoly, hiteles adatokon épül fel. Utána néztünk különböző helyeken, milyea volt a szállításokból eredő pénzforgalom. A

Még élénkebben illusztrálják a háztulajdonosok helyzetét és a házbér viszonyok rosszabbodását, ha figyelembe vesszük a lakbérüresedések címén leírásba veendő adóösszegeket.

Bejelentett lakbérüresedések címén leírtak az 1914. évben 47000 koronát, míg az 1915. évben bejelentett lakbérüresedések után leírás alá kerül 80000 korona.

A végrehajtás nélküli adófizetéseket jó részben a részvénytársaságok teljesítették.

Ezek után el kell ismerni, hogy a mai viszonyok épanséggel nem alkalmasak a pótdadó emelésekre s ha el is határozzák azt, alig lesz benne köszönet, legfeljebb a nemleges zálogolási jegyzőkönyvek gyártásának meddő munkáját szaporítják.

hadseregénél 9-12 millió, a honvédségnél 8-10 millió, a tüzérekénél, huszárokénál, kőrkázakénál 10-12 millió, átlag 30 millió korona a múlt évben. Ennek egy százaléka a tervezet 75.000 koronára veszi fel, mi 300.000 koronára becsüljük saját adataink szerint.

Olyan összeg, a mely nemcsak a mostani deficit fedezésére elegendő, hanem a város összes deficitjét 10 év alatt el lehet tüntetni a segítségével.

Persze a legkényelmesebb a közköltő emelése. De nem célszerű, nem gazdaságos és megakadályoz egy hasznos és kiadó tervet, hogy létesüljön: a hadseregszállítók megadóztatása.

Tudjuk, miért ellenzi egy nagy tőkeérdekeltség e tervet. Kétségtelen, hogy új csapat akar e terv vágni adózási rendszerünkben. Az is való, hogy van autonómia, de mégis a pénzügyminiszterium az, amely megengedheti az új adót, vagy eltilthatja. Van már egy új vigalmi adó odafele másfél év óta.

De ez az adó, amit most tervezünk sürgős s lehet utalni arra, hogy ezzel a belügyminiszter által kívánt pénzügyi rendezést keresztülvihetjük. A tőkeérdekeltség pedig, amelyet ez az 1 százalékos adó érint, ne felejtse el, hogy a háborus nyereségek erkölcstelen voltán csak az enyhíthet, ha az ország és a város pénzügyi helyzetének javításához hozzájárul.

* Gyönyörű rózsás arc a nő legszebb díszje. Az első ránc a szép asszony igazi bánata. Adjunk tehát neki módot, hogy eltüntethesse. Elég, ha a megbecsülhetetlen Y-Po crémet és szappant használja, melytől a bőr visszanyeri ruganyosságát, eltünteti a ráncokat, szeplőket, mitesszereket, májfoltokat, pattanásokat és a bőr vörösségét. Ára K 1 és K 1.50. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad. Telefon 13 02.

Szőlőgazdák figyelmébe!

Egyedül a „PERONOSZPOR” helyettesíti a rézgálicot.

A „Peronoszpor” évek óta használják a szőlőgazdák. A „Peronoszpor” összetétele kitűnő eredményt mutatott föl. A legelőkelőbb szőlőbirtokosok ajánlják. Rengeteg elismerő levél és sürgöny bárkinek rendelkezésére állanak. Egy kiló „Peronoszpor” kell 100 liter vízhez. Egy kiló „Peronoszpor” ab Budapest 1 korona 50 fillér. Használati utasítással. Legkisebb szállítmányt 5 kilós csomagokban utánvét mellett szállít.

a „PERONOSZPOR” Vezérképviselő Budapest, VII. Damjanich-u. 30.

Brazília is hadat üzen Németországnak.

Budapest, március 22. A *Matin* jelenti: Brazília, tekintettel arra, hogy anyországa: Portugália háborúba keveredett a német birodalommal, elhatározta, hogy az anyországhoz hasonló intézkedéseket tesz. Ma hivatalosan deklarálták a német hajók lefoglalását. A brazil kormány kijelentette, hogy ha a németek nem tiltakoznak ellene, akkor egyelőre a lépésnek nem lesz folytatása, ha azonban ezt Németország nem fogja szó nélkül hagyni, teljesen Portugália akarata szerint fognak eljárni és készek részt venni az entente oldalán a küzdelemben.

A német kormány tiltakozása.

Budapest, március 28. (Saját tud.) Rio de-janeiró-ból jelentik: A német kormány tiltakozott a brazil kormánytól hajóinak lefoglalása miatt. Hivatalos jelentés szerint a lefoglalt hajók száma harminc.

Szuezi, Portszaid és Izmalie kiürítése.

Budapest, márc. 22. (Saját tud.) Konstantinápolyból jelentik: Az angolok a polgári lakosságot eltávolították Szuezi, Portszaid, Izmalie városokból s ezeket kiürítették, mert félnek a benszülöttek lázadásától. Az őrségeket megerősítették.

Törökország nem tett kéreajánlatot.

Budapest, március 22. (Saját tudósítónktól.) Párisból jelentik: Az antant hatalmak értesítették országuk lapjait, hogy Törökország békeajánlatáról elterjedt hírek valótlanok.

Besszarábiában letartóztattak egy görög utlevéllel utazó angolt.

Predeál március 22. Jassyból jelentik a bukaresti lapoknak: Az orosz hatóság Ungbeniben letartóztatta Gherasim földbirtokost, aki Odesszából jött. Gherasim veje Eitould angol polgárnak, akit itt jól ismernek. Azt hiszik, hogy félreértésről van szó. Gherasim görög utlevéllel utazik.

Megindul a vasúti forgalom Besszarábiában.

Jassyból jelentik a bukaresti lapoknak: Besszarábiában a néhány nap óta a polgári egyéneket szállító vonatok ismét közlekednek. Az orosz posta is rendszeresen érkezik Romániába.

Chowstow lengyeljei.

Bukarest, március 22. Pétervárról jelentik, hogy Chowstow belügyminiszter hirtelen bukása rettenetes helyzetbe hozta azt a több mint harmadfélmillió lengyel menekültet, akiket az utolsó hónapok alatt az ázsiai orosz tartományokba elindítottak. — Chowstow ugyanis Lengyelország lakosságából 2,552 537 embert szállított el bukásáig Szibériába, a kaukázusi tartományokba és Turkesztánba, anélkül, hogy azok elhelyezéséről gondoskodott volna. Ezt az óriási embertömeget odaérkezésük óta egyik helyről a másikra terelik és a hatóságok sehol sem tudják őket elhelyezni, mert a városok ballani sem akarnak a befogadásukról. A szerencsétlenek százával pusztulnak el a kiállított szenvedések következtében, most pedig Chowstow belügyminiszter bukása folytán még az eddiginél is borzalmasabb sors vár rájuk, miután a hatóságok egyáltalában nem törődnek a területükön tévelygő lengyelekkel. A belügyminiszterium pedig Chowstow lehetséges kompromittálása érdekében úgy t sem vet a lengyelek segélykéréseire.

Heves harcok Nyugaton.

Berlin, március 22. A nagyhíradószállás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

Az Avoncourtól északra március 20-án lefolyt támadásunk csatamezejének átkulálása és az erdős területen kívül fekvő további ellenséges árkoknak elfoglalása alkalmával az itt beszállított sebesülteket foglyok száma 58 tisztra s 2914 főnyi legénységre emelkedett. A Maas mindkét oldalán a tüzérségi harc időleges csökkenés után hevesen tovább folyt. Oberseptnél a franciák megegyezően megkísérelték, hogy a február 13-án szenvedett esorbát ismét kiköszörüljék.

Támadásukat telemes véres veszteséggel ismét visszavertük. Verduntól északra 3 ellenséges repülőgépet légi harcban harc képtelenné tettünk, kettő délután Sannogneutól északra horevonalaik mögött zuhant le, a harmadik az ellenség horevonalaán túl. *Böloke hadnagy ezuttal a 13-ik, Barschau hadnagy a 4-ik ellenséges repülőgépet lőtte le.*

Szünetlenül támad az orosz.

Keleti hadszíntér.

Az orosz támadások terjedelme még növekedett. A támadási pontok száma emelkedett. Az ellenség előretörései különböző helyeken éjjel nappal szakadatlanul követték egymást. Leghevesebb ostromot ismét a Postavytól északra fekvő arvonallunk állott ki. Az ellenség vesztesége ott olyan mérvet öltött, amely még az oroszoknál szokásos tömegek harcavetése mellett is egészen rendkívüli. Sikeres ellentámadásunk egy kis betörés helyén 11 orosz tisztest és 563 főnyi legénységet juttatott fogságunkba. Azonkívül a Rigától délre és délkeletre a Friedrichstadtnál, Jakobstadttól nyugatra és délnyugatra, Dünaburgtól délre, Widschytól északra, valamint a Naroc és Visniev tavak közt lefolyt számos harcban is csapataink az ellenséget legsúlyosabb veszteségei mellett könnyűszerrel verték vissza és ellentámadásaik során még 600 embert el is

fogtunk. Az oroszoknak egyetlen helyen sem sikerült bármilyen eredményt is elérniük, a mi veszteségeink mindenütt csekélyek.

Balkán hadszíntér.

A helyzet változatlan. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A király elismerése.

Budapest, március 22. (Saját tud.) A sajtószállás jelenti: A király Pflantzer-Baltinhoz intézett táviratában halálját és elismerését fejezi ki a Dnyeszter-sánc hősiességének védelmezőinek.

Vilmos császár jellemző szava.

Bécs, márc. 22. (Saját tudósítónktól.) A német császár Bécs város hadi emlékkönyvébe egyetlen jellemző szót, a következőket írta: mégis.

A renegátokat besorozzák Romániában.

Predeál, március 22. A bukaresti lapok jelentik: A Romániában tartózkodó erdélyiek közül nagyon sokan nyugtalankodnak besoroztatások aktualitása miatt, mert azt hiszik, hogy 2-3 évre fogják őket besorozni.

Az erdélyiek „Romania mare” című lapja most a következő felvilágosítást közli:

„Biztos forrásból eredő értesülésünk szerint a menekülteket csakis mozgósítás esetén sorozzák be. Szó sem lehet arról — amint beszélnek, — hogy 2-3 évre sorozzák be őket. Még kevésbé lehet arról szó, hogy ily hosszú időre sorozzák be azokat, akik katonák voltak.

Legyenek csak nyugodtak a menekültek és várják be az országban az események fejlődését, a remény rossz előérzete nélkül.”

Salandra és Sonnino Párisban.

Budapest, márc. 22. (Saját tudósítónktól.) Zürichből jelentik: Salandra és Sonnino vasárnap Párisba érkeznek. Salandra előbb a főhadiszálláson átveszi a király instrukcióit. A Tribuna a párisi konferenciának a világháború kimenetelére döntő fontosságot tulajdonít. Az Idea Nazionale szerint a haditanács alakításával bizonyos értelemben a londoni békekongresszus előmunkálatait szolgálják.

Szabadságot tisztek jelentkezése. A katonai állomásparancsnokság a következő hirdetményt teszi közzé: Mindazon tisztek (havidijasok) és tiszt (havidijas) jelöltek, akik harcterről visszatérve, betegségük miatt, vagy mint lábadozók magán-ápolásban, vagy magán kórházban a város vagy megye területén szabadságon vannak, vagy valamelyik pöttestnél vagy az állomáson könnyebb szolgálatot teljesítenek, kötelesek f. évi március hó 30-án d. e. 11 órakor (Ór utca 5. sz. alatt) személyesen jelentkezni. — Amennyiben valakit betegség a személyes megjelenésben gátolna, ezen körülményt katonai orvosi bizonyítvánnyal, ha pedig ilyen orvos nem áll rendelkezésre, hatóságilag láttamozott polgári orvosi bizonyítvánnyal tartozik igazolni. **Obrincák István** ezredes, állomásparancsnok,

P. Martinovich Sándor konferencia beszédei.

Tegnap kezdette meg Martinovich Sándor Jézustársasági atya az olasz plébánia templomban négy napra tervezett konferencia beszédeit. Martinovich a fővárosi egyházi szónokok egyik legkiválóbbja. Mindjárt első szavaival megragadja a hallgatóság figyelmét: organuma rendkívül kellemes, erős, igazán szónoki. Beszédeinek szerkezete világos és áttekinthető, okfejtése megegyező, beszédei kidolgozása irodalmilag előkelően választékos s a szónoki hatás benső eszközeivel van felfegyverezve. Beszédeinek mély hatása már tegnap meglátszott a közönségen, mely úgy a délutáni, mint az esti szónoklatból kiváló szónokot és apostoli buzgóságú papot ismert meg.

A beszédek gondolatmenetét a következőkben adjuk:

Reményeink.

Az első konferenciabeszédet a nők részére tegnap délután tartotta a kiváló egyház szónok. A plébániai templomot zsúfolásig megtöltötte Nagyvárad hölgyközönsége.

A zsúfolt padosorokban ott voltak a legelőkelőbb urhölgyek épp úgy, mint az egyszerűbb társadalmu asszonyok és egyformán áhitattal hallgatták a páter előadását. A pompás szónoklat tárgya tulajdonképpen az élet, a helyes keresztényi élet volt. Rámutatott elsősorban azokra a ferdeségekre, amelyekben ma örömlükkel lelnek az emberek, anélkül, hogy tudnák annak rossz utóhatását.

Élénk színekkel festette a mai helytelen élet mellett az igazi keresztény élet elhomályosulását. Majd rátér arra, hogy hiába kerestünk magunknak külön igazi boldog életet, az ugyanis hamis lesz, mert hit nélkül az életnek nincs értelme. A vég, az élet alkonya meggyőz mindenkit a helytelen életéről és megmutatja, hogy tulajdonképpen mi az igazi keresztény élet. Minden életnek meg van a célja, a maga reménye. Az élet örömei nem lehetnek reménye az emberi léleknek. Minden reményünk csak a menyország lehet. Életünknek tehát olyanak kell lenni, hogy jutalmul a menyország elnyerését remélhessük. Utolsó és legfontosabb kérdés az, hogy miképpen jutunk a menyországba? A menyországba vezető út a parancsolat útja. Rögös ez az út, azonban nem nehéz. Hiszen sokkal nehezebb utakat is megteszünk egész jelentéktelen jutalmakért, miért ne tehetnők meg ezt a rögös utat a legnagyobb jutalomért, a menyországért?

Este fél 7 órakor P. Martinovich a férfiak részére tartott szentbeszédet

A siron túl

cimmal.

Goethe Faustjának van egy igen tanulságos jelenete. Mikor Faust az életből kiábrándulva a mérgegpoharat ajkához emelte, a szomszédos templomban megszólalnak a husvétii harangok. Valami titokzatos erő elvonta szájától a halálos italt és visszaadta őt az életnek.

Most, mikor az ürmepohár színültig megtelt, mikor annyi és annyi ember tér a sírba, most van szükség a tulvilági szóra: Noli flere, ne sirjatok. Most jöjjenek a pöfeszkedő atheisták és száraiták fel a könnyeket az ő megszokott vigasztalásukkal: „Ne sirjatok, hiszen mindennek vége. Inkább örvendeztetek, mulassatok, hisz ez az osztályrészünk.” Ugy e milyen durva biztatás ez?

Vagy jöjjön a theosophia az ő mistikus lepleiben és mondja a síró anyáknak: Ne

sirj, hiszen néhány ezer év múlva újra visszatér a te fiad és tovább folytatja a tisztulási folyamatokat, hogy majdan a Vénusz bolygón feltámadva visszatérjen az istenségbe. Evvel nem lehet megoldani az olyan életproblémát, mint a halál. Nem kell a theosophia, holmi lélekvándorlás tana, a mi hitünk személyes és egyéni halhatatlanságról biztosít bennünket.

Ha mégis kétely támadna bennünk a feltámadás gondolata iránt, az isteni kinyilatkoztatás derít fényt nekünk a tulvilág országába. Van még egy hozzánk közelebb álló fórum: az emberi léleknek a mélysége.

Valamint a vándormadarokban megvan az ösztön, amely ősszel melegebb vidék felé vonzza, éppúgy az emberi szívben is van egy ösztön: a boldogságra való vágyakozás. Ebből az ösztönből vezetjük le a halhatatlanság gondolatát. Mert miképp a feldobott kavics ellenállhatatlan erővel esik vissza a földre, az emberi szív sem nyugszik addig, míg a boldogságot el nem éri.

Már most az a kérdés, hogy a boldogságot megtalálhatjuk-e a földön? Rengeteg példa bizonyítja, hogy a földi javak, mint a tudomány, gazdagság, hatalom és érzelmi élvezetek nem tudják az embereket kielégíteni. Ha pedig a földön nem található fel a boldogság, vagy ellenmondás az ember élete, vagy a tulvilágon van az igazi boldogság. Az emberben azonban ellenmondás nem lehet, az ösztön a tulvilágba hajt, a tulvilágnak létezni kell. És a tulvilági boldogság nem lehet ideiglenes jó, mert úgy nem éreznénk megnyugvást szívünkben, annak egy végtelen jónak kell lennie, ilyen örökjő pedig csak Isten lehet. Szent Agoston is azt mondta: „Nyugtalan az ember szíve, míg téged meg nem talál, Istenem.” És ezt az a Szent Agoston mondta, aki fiatal korában oly könnyelmű volt, hogy így beszélt: Nincs öröm bor és asszony nélkül.

Csakis a halhatatlanság gondolata képes munkakéddé adni az élethez és bátorságot önteni a katonába, annak a tudatában, hogy van benne egy rész, amely dacol a halállal, és amely a síron túl elveszi jutalmát, ha kötelességeit hiven fogja teljesíteni. Mindenkinél szem előtt kell tartani az isteni szót:

„Küzdj ember és bizva bizál!”

A mai beszédek címei: d. u. 3 órakor a nők részére: „Lelki mérleg”, este fél 7-kor férfiak részére: „Önértetes vallásosság.”

A 46 és 47 évesek bevonulása.

A székesfőváros tanácsa plakáton tudatja, hogy a honvédelmi miniszter rendelete értelmében az 1868. és 1869. évben született és a népfőlkelő bemutatató szemlén vagy utó-bemutatató szemlén népfőlkelői fegyveres szolgálatra alkalmasnak talált népfőlkelőkre kötelezettek 1916. évi április 5-én népfőlkelői tényleges szolgálatra bevonulni tartoznak. — Ugyancsak bevonulni tartoznak ezen a napon az 1865. évi január 1. és 1897. évi december 31. között született és a népfőlkelősről vagy a hadiszolgáltatásokról szóló törvény alapján kirendelt (igénybevett), de ebből a szolgálattól időközben elbocsátott magyar állampolgárok (munkások, kocsisok, hajásárok), akik népfőlkelői bemutatató szemlén, népfőlkelői felülvizsgálaton, pótszemlén, vagy utó-bemutatató szemlén népfőlkelői fegyveres szolgálatra alkalmasnak találtak, továbbá azok, akik önkéntes belépés folytán a honvédségbe, vagy a közös hadseregbe (akár mint egyévi önkéntesek is) a fent megjelölt napig besoroztattak, tekintet nélkül arra, hogy mily születési évtolvamba tartoznak. A behívás a névszerint folmentettekre nem vonatkozik.

Prohászka püspök a világnézetek alakításáról.

Az Aquinói Szent Tamás Társaság közgyűlése.

— A Magyar Kurir jelentése. —

Az Aquinói Szent Tamás Társaság kedden este a budapesti központi papnevelő intézet dísztermében tartotta meg rendes évi közgyűlést, védőjének, dr. Prohászka Ottokár székesfehérvári megyés püspöknek elnöklésével.

A közgyűlés elnöki megnyitóját Prohászka püspök tartotta a „Világnézetek alakítása” címen. A világnézet alakításának jellegéről értekezett a nála megszokott mélyreható, eredeti módon. A világnézet kialakításában három tényezőt szerepeltet; az első az értelmi elem, mely a világban a vagy problémákat fejtegeti s az ellentéteket egységbe foglalja össze. A tudományt a logika építi; de a világnézetben sok az alogikus elem, a konstruáló szellem. Ez alapon a problémák haladó ismereteink révén folyton más és más megvilágításba jutnak s a legradikálisabb szkolasztika szemében is a XX. század elején más színezet nyerne mint 600 évvel ezelőtt. A második tényező az értékelés, mely minden szisztémában a legelvontabb filozófiában is szerepel és semmiféle logika, semmiféle bizonyítás nem fogja azt végleg kiküszöbölni. A harmadik elem a képzelet, az esztétikai, konstruáló érzék. Azért minden világnézet alakító valamiképpen költő is.

A képzelet még a matematikában is óriási segítség s rávezet megoldásokra, melyekhez az analysis csak később jutna el. Ezek az elemek szerepelnek a keresztény világnézetben is és nyújtják alaposágá mellett az érdekes, sokféle műnyszot.

A nagy tetszéssel fogadott magas színvonalú előadás után dr. Kiss János ügyvezető alelnök beszámolt a társaság ez évi működéséről, az év folyamán tartott előadásokról és az ülések látogatottságáról. Köszönetet mondott a társulat működésében résztvevőknek, valamint az érdeklődő közönségnek és a napilapoknak, melyek a társaság érdekét sokban elősegítették. A titkári jelentést Schütz Antal dr. terjesztette elő. E szerint a társaságnak 132 alapító, 135 rendes és 257 pártoló tagja van. A pénztárosi jelentést Trikal József dr. egyetemi tanár tette meg. A társulat vagyona 19 000 korona. Az évi bevétel 3039 koronát, a kiadások 1586 koronát tesznek ki. Miután a pénztáros tisztségétől való felmentését kérte, a társaság Martin Aurél dr. titkárt választotta meg egyúttal pénztárosnak is. Majd megválasztották az egyesület új rendes tagjait.

Az ülés utolsó tárgya volt Fieber Henrik egyházművészeti előadó, rendes tag felolvasása: A modern művészet válságának lélektani okairól. Az előadó véleménye szerint a háborúk mindig bénítóan hatottak a művészetekre. A mostani háboruban is így fog történni. A modern művészet félszázad alatt inkább szerkezeti problémákkal viaskodott. Néhány év óta a dekoratív irány hozza mozgásba a lelkeket. A modernitás erőssége nagyjára a harevonásban állanak. Az eklektikus iskola itthonmaradt idősebb tagjai minden teret lefoglalnak. Így a fejlődés volna talán ismét épp úgy el fog akadni, mint száz évvel ezelőtt a francia forradalom parvenü művészete nyomán. Amennyiben a modern művészet mégis tud érvényesülni, lélektani oknál fogva, szintén a dekoratív irányba fog terelődni. Az előadáshoz hozzászóltott Prohászka Ottokár dr. Köszeghy László, Giesswein Sándor dr. és az előadó. — Az ülés befejezésekor Székely István dr. nagyváradi kanonok, egyetemi tanár köszöntötte Prohászka Ottokárt, akire büszke a keresztény magyar filozófia.

A hadiadó is csökken

A pénzügyminiszter hirdetménye folytán március 15-ig kellett beadni az 1915. évi hadiadó vallomásokat a városi adóhivatalhoz. Kevesen adták be, arra támaszkodva, hogy annak, aki nem érzi magát hadiadó fizetésére kötelezettnek, nem kell vallomást adni.

Igy sokan kimaradtak, akik különben 20.000 koronán felüli jövedelmet zsebelnek be.

Ilyképen a hadiadó, amely Biharmegyében és Nagyváradon 500.000 korona körül jövedelmezett, az 1915. évre kevesebb lesz. Sok 20.000 koronás jövedelműnek leesett a jövedelme s akiknek emelkedett, azok nem juthatnak ellenőrzés alá.

Nincs ugyanis ügyész, kincstári ügyész a pénzügyigazgatóság mellett úgy, mint a királyi törvényszék mellé rendelve. Kardalézsában van tehát a pénzügyi érdek, az adminisztratív pénzügyi tisztviselőknél s a pénzügyőröknek nincs módjuk beleszólni a vallomások hitelességébe, a könyvkivonatok valódiságába, az adatok reálitásába. Jól látják a csalást, a hamisítást, amit a felek elkövetnek, de nincs felhatalmazásuk ezeket ellenőrizni s nincsenek adataik a visszaéléseket bebiztosítani. Ez a mai szervezet hiánya, hogy se hatalma, se ereje a pénzügyi hatóságoknak az adatok valódiságának kutatására s megállapítására. A bevallók vakmerősége nemcsak a könyvek meghamisításáig terjed, hanem a munkások elrejtésétől sem riadnak vissza.

Ez a liberális korszakból maradt csökevénye a törvénynek. Megvolt a maga ideje, de most már idejét multá. El kell ezt törölni, ha azt akarjuk, hogy az állam fenmaradjon s a társadalom szét ne bomoljon. Németországban a bevallás valódisága becsület dolga, nálunk a törvényekben módot kell adni arra, hogy az adatok ellenőrzése szempontjából a kereskedő és iparos könyveibe is betekinthessen az állam pénzügyi hatósága.

A hadiadó kötelezettek összeírását különben már megkezdette a pénzügyigazgatóság. A munkálatot Klitusz János pénzügyi tanácsos irányítja.

A közs. polgári iskolák tanszemélyzetének nyugdíja.

Nagyvárad városa által fenntartott községi polgári iskolák tanszemélyzete eddig a városi nyugdíjalap kötelekébe tartoztak.

Az elmúlt évben azonban a kultuszminiszter felhívta a várost, hogy az új törvény alapján a polgári iskolai tanszemélyzet lépjen be az országos polgári iskolai nyugdíjalap kötelekébe.

Tekintve, hogy az új rendszer a város óriási megterhelésével jár, Nagyvárad városa két ízben is kérte a minisztert, hogy ne kényszerítse a nagyvárad polgári iskola tanszemélyzetének belépését az országos nyugdíjalapba, mert azoknak nyugdíját teljesen biztosítja Nagyvárad városa. Hivatkozott a város a törvény azon szakaszára, amely szerint a kultuszminiszter jogosított egyes iskolafenntartóknak engedélyezni, hogy

maguk gondoskodjanak polgári iskoláik tanszemélyzetének nyugdíjáról.

A többszöri kérés azonban eredménytelen volt, mert a miniszter kijelentette, hogy Nagyvárad városával szemben nem kívánja a törvény felhatalmazását igénybe venni.

Ennek előrelátható terhes következményei most tárultak fel egész nagyságban a város folyó évi költségvetésének tárgyalásánál. Mivel az országos nyugdíjalapba való belépés már 1914 szeptemberétől kötelező Nagyvárad városára, Szücs Géza főszámvevő 31000 korona kiadást iktatott be a költségvetésbe, mint amely összeget kell 1914 szeptemberétől 1916. év végéig fizetni a városnak a polgári iskolai tanszemélyzet után az országos nyugdíjalapba. Ez a nagy összeg természetesen óriási konsternációt kellett a költségvetési hiány ledolgozásán izzadó tanácsostagoknál.

Többen elleneztek a nagy összeg felvételét, de a főszámvevő rámutatott, hogy fizetni kell, mert a polgári iskolák tanszemélyzete most már tulajdonképpen egyik nyugdíjalapba sem tartozik s ha most állana elő egy nyugdíjazás, a legnagyobb zavarok állanának be.

Felmerült az eszme, hogy a nagy összeg fizetését több évre elosztva fizesse meg a város. Határozatot azonban nem hoztak, hanem ma folytatják a kérdés tárgyalását.

HIREK

* **Személyi hír.** Gerliczy István báró rokonai látogatására Nagyváradra érkezett.

* **A táborigazgató szemléte.** A Magyar Kurir jelenti: Bjelik Imre táborigazgató, nagyvárad kanonok, aki a ma megtartandó püspöki konferencia alkalmából most a fővárosban időzik, ottani tartózkodásának ugyyszólván minden idejét arra használja fel, hogy a főváros területén levő nagy katonai kórházakat meglátogassa és személyesen győződjék meg arról, vajjon az ezekben az intézményekben elhelyezett nagyszámú sebesült katonák lelki vigasztalásáról kellőképpen van-e gondoskodva. A táborigazgató a püspöki konferencia után Temesvárra, Aradra, Békéscsabára, Nagyváradra és Debrecenbe látogat el. Amikor ez útját bevégezte, a központi hatalmak seregei által megszállott területeket fogja felkeresni, hogy eleget tegyen annak a megbízatásnak, amelyet XV. Benedek pápától kapott. A pápa ugyanis nagyobb pénzügyösszeget juttatott el a táborigazgatóhoz, akit arra kért, hogy azt ossza ki a megszállott területek inségbe jutott lakossága között.

* **Katonai kitüntetések.** A hivatalos lap közli, hogy a király *Cornelia* Virgil 37. gye-beli főhadnagyot újlag a legfelső dicsőítő elismerésben részesítette, Zuzzer Gusztáv színtén a *Signum laudis* szal leti kitüntetve.

* **Megkerülnek a tolvajok.** A rendőrségen erősen dolgoznak Vas és Both detektívek, hogy a Fischer-féle ékszerolvajokat előkerítsék. — *Kráhm* Lászlót kéri az egyik kirlapíró:

— Mi lesz a tolvajokkal?

— Meglesznek, — felel *Kráhm* meggyőződéssel. Hiszen Vassal és Bottal ütjük a nyomukat, ha nem Vas-Bot tal.

* **Az ujságírók választmányi ülése.** Tekintettel arra, hogy a Biharvármegyei és Nagyvárad ujságírók egyesületének választmányja sem csütörtökön, sem pedig vasárnap nem tarthatta meg ülését, az elnökség ezúton kéri a választmány tagjait, hogy ma, csütörtökön délután fél 3 órakor az Emkében mulhatatlanul szíveskedjenek megjelenni. A választmány igen fontos ügyeket fog tárgyalni, ezért minden választmányi tag saját érdekében, cselekszik ha az ülésen részt vesz.

* **A főszolgabírák munkaeöri kérése.** A világháború következtében a főszolgabírói hivatalok létszáma is tulságosan megesapant. Ennek ellenében a munka viszont annyira felhalmozódott, hogy a rendes létszámú hivatalnak is derekasan kellene dolgozni, hogy restancia nélkül álljon. A főszolgabírák most úgy segítenek helyzetükön, hogy egyre másra teszik meg előterjesztésüket kiegészítő munkaeöri engedélyezése iránt. Érdekes, hogy a főszolgabírák csaknem kivétel nélkül napidijasokat kérnek. Az alispán viszont a minisztertől kér felhatalmazást napidijasok felfogadására. A miniszter eddig még egyetlen esetben sem utasította el a kérvényt, csupán azt köti ki, hogy a munkaeöri díjazásának fedezetet kell találni a tisztviselők fizetésénél elért megtakarításokban. Jellemző a mai viszonyokra, hogy eddig egyes helyeken 1 korona fizetésért is alkalmaztak napidijasokat és ma a miniszter külön hangsúlyozza, hogy 2-3 koronát kell fizetni a kiegészítőnek. A főszolgabírák bizonyára örömmel ragadják meg az alkalmat, hogy túlterhelt helyzetükön némileg javítsanak.

* **A Nagyvárad Kereskedelmi és Forgalmi bank most adta ki az elmúlt évről zárszámadását.** Az intézet nehéz gazdasági viszonyok dacára derekas munkát végzett és szép eredménnyel számol be, ami az igazgatóság és különösen *Friedländer* Ernő vezérigazgató buzgó, szakavatott gondos munkásságának köszönhető. Az évi nyereség meghaladja a 45000 koronát, dacára a nagy előrelátással teljesített nagy összegű leírásoknak. A jövendő pénzügyintézet március 30-án délután 4 órakor tartja közgyűlését.

* **Panasz a képviselőtestületek ellen.** Az utóbbi időben sajtóságos szokás kapott lábra némely községi képviselőtestületeknél. A törvények értelmében tudvalevőleg a községi lakosság bizonyos közmunkát tartozik végezni. Ha valamelyik község azonban a közmunkát nem akarja leszolgáltatni természetben, akkor a községi képviselőtestület határozatot hoz, amelyben kimondja, hogy a közmunka megváltható. Ezzel a határozattal aztán tömegesen bujnak ki a lakosok a közmunka alól. A községi képviselőtestület csak elősegíti a kibuvót, amennyiben olyan váltásdíjat szab meg, hogy azt minden jobbmodu polgár ki tudja fizetni. A legtöbb község ugyanis úgy határozott, hogy a közmunkát 1 és az igás munkát napi 2-3 korona váltásdíj ellenében lehet megváltani. A váltásdíjat a szegényebb lakosság nem tudja kifizetni és kénytelen dolgozni. A befizetett váltásdíj azonban oly kevés, hogy abból a megváltás folytán elmaradó munkaeöri pótolni nem lehet. A községi képviselőtestületek határozatai a legtöbb esetben érvénybe is lépnek, mert azokról csak akkor szerez tudomást az alispán, ha a határozatot valaki megfélebbezi. Ez pedig nagyon ritkán történik meg. Így aztán a közműveknél szükséges munkaeöri rendszerint nem áll rendelkezésére a vármegyei vicinális mérnöknek s nem tudja eszközölni azokat az utjavítási munkálatokat, amelyekre pedig föltétlenül szükség van. Nehogy az ál-

talános jellegű oltó baj tovább terjedjen, tegnap Székely Sándor, a vicinális utak mérnöke panaszt tett az alispánnál. A panaszban arra kéri az alispánt, hogy utasítsa a községek képviselőtestületeit, hogy a közmunka váltásdíját a jövőben egy kézi munkásról napi 3, az igás munkásról után pedig napi 10 koronában állapítsák meg. — Ha pedig valamelyik képviselőtestület ennek ellenére hozná meg határozatát, akkor azt az előjáróság nyomban felebbezze meg. Az előterjesztést ma intézi el az alispán.

*** A novarai csata évfordulója.** A világháború pusztító fergetege közepette is lelkesedéssel emlékezünk meg a novarai dicső küzdelemről a mai évfordulón. Akkor is, miát most az olaszokkal álltak szemben derék vitézeink a ragyogó győzelemmel szerezték dicsőséget. A fényes diadal emlékét megünneplik mindazok az ezredek, amelyek részesültek a győzelemnek. A nagyváradi ezredek közül a 70. gyalogezred vett részt a történelmi nevezetességű csatában. Az évforduló alkalmából ma, március 23-án délelőtt tábori mise lesz a várban. Kedvezőtlen idő esetén a Kapucinus zárda templomában lesz a szentmise.

*** Könyv Tóth brigadérosról.** A vörösféldől támogatására alakult Országos bizottság elhatározta, hogy Pálóczy Edgárnak Tóth báró brigadérosról a Dardanellák első megerősítőjéről írt könyvét a jótékony cél szolgálatába állítja, s a magyar olvasóközönség kezére adja. A mai nagy időkben és a megbecsülhetetlen szolgálatok után, melyeket a Dardanellák vitéz török testvéreink hő védelme alatt nekünk felelt, bizonyára minden hazafiásan gondolkodó magyar ember érdeklődését fel kell hogy keltsen annak a nagy férfinak az emléke, akit az első magyaroknak kell tartanunk, aki nevét ennek a dicső tengerszorosnak nevével össze fűzte. A vörös féldől támogatására alakult országos bizottság a mű közrebocsátásával két célt akar szolgálni. Egyrészt a mai negy időkben dokumentálni akarja a török-magyar testvériséget, másrészt segítségére akar sietni oldalunkon hősiességen küzdő vitéz török testvéreinknek. A vörös féldől támogatására alakult országos bizottság nevében azon kérelemmel fordulok Nagyvárad város aldozatkész és hazafiás közönségéhez, hogy a mű megrendelésével mindenki, aki csak teheti, alessen a hő török testvéreink támogatására. A könyv árusításából származó fölösleg pedig arra fog fordíttatni, hogy Tóth báró brigadérosnak a hazai földben a tarcsai régi Vogelsang temető helyen jeltelenül nyugvó hősi tetemei felett az utókort lelkesítő emléket emeljünk. A könyv, melynek ára a pénz előleges beküldése esetén 4 korona, utánvétellel rendelve 4 korona 75 fillér, megrendelhető Nagyvárad város polgármesteri hivatalánál I. emelet 2. szamu szoba. Nagyvárad, 1916 évi március 18-án. Rimler Károly s. k., polgármester.

*** Miért nincsenek hadifoglyok?** Illetékes helyen kérdést intéztünk az iránt, hogy a hadifoglyokkal késnek a tavaszi munkálatoknál? Azt a felvilágosítást kaptuk, hogy a hadifoglyok a fronton szükségesek, ők készítik az utakat, barakokat s rengeteg ember kell e célra. Minden más verzió önkényes kombináció.

*** A Vörös-Kereszt képsorolása.** A Vörös-Kereszt Jobbkéz céljaira Hegedüs Ilonka által festett s kapott olajfestmény kedden délután hivatalos szemlélyek előtt kisorsoltatott. A képet „Vilma” névvel Balázsházy Margit urnó nyerte meg. Egyben tudatjuk az érdekeltekkel, hogy a Vörös-Kereszt Jobbkéz osztály helyiségében (Törvényszék épület 25.) a telefon fel van szerelve, a száma 1457. — A festőművészek kiállítására alkalmakor a második nyere-

ményt — Rippl Rónai rajzát — 2120 (kettőszeregy százbusz) as szám nyerte meg. Nyerd ezideig nem jelentkezett. A kép átvethető a Vörös Kereszt Jobbkéz osztály helyiségében.

*** Preisz-óra.** Medvigy Ferenc gyógyszerész dokternak írászata mögött ketyeg egy óra. Minden két ketyenés után tompa ütés hallatszik, amely szakadatlan egymásutánban kopogássá fejlődik. Egyik látogatója vizsgálta az órát, amelynek ketyegője okozza a zajt, azzal, hogy oldalt az üveghez átközik.

— Miféle óra ez doktor? — kérdi a látogató.
— Ez? Preisz-óra.
— ?!
— Mindig üt.

*** Pálmay játszik.** Stílus és kirobanó jókedv, pajkosság és grációz mozdulatok, mind együtt, ez Pálmay. Mint nap sütötte parkban rejtőz kastélyból kiröppenő zongorahangok áradnak szét rokokós kiadallai, a bangulat himporát hintve szerteszt. Igen, ez az örökké élő művészet, ez az Offenbach muzsikának Pálmayja, aki megteremtette a pajkos, finom, decens operettet Magyarországon. Az operett eldurvult, megöregedett, rozsz, részeges csavargó, félmeztelen vad hetaira lett belőle, de aki másnak álmodta és érezte, az a Pálmay ma is Magyarország vidámságának művésznője. Ma már nem a színpadon, nem kívánja, de ott, ahol játszik, azt minden korok drága művészetének ragyogásával teszi fényessé.

*** Mesterséges gumi.** Az ipar különböző céljaira és most különösen a háboru alatt az automobil ipar részére a gumi igen fontos és nagyon szükséges anyag. A mesterséges gumi előállítására újabb eljárásokat találtak ki. Elberfeldben Hoffmann vegyésznek sikerült a mesterséges gumit nagy mennyiségben gyárilag előállítani. Egy frankfurti gumigyár már meg is kezdte ennek a pótguminak gyártását.

*** Halálozás.** Erdélyi Ágoston m. kir. központi statisztikai ellenőr 37 éves korában hosszas szenvedés után meghalt. Temetése ma, 23-án d. u. 4 órakor lesz a Tisza Kálmán-tér 3. sz. gyászaházban. Dr Erdélyi Széver ügyvéd testvérét, dr Máthé György járásbíró sógorát gyászolja az elhunytban.

*** Gazdátlan sertések.** Március hó 18-án egy darab koca és egy darab malac bitangásban találtak, igazolt tulajdonosa rendőség fölész. 7. sz. alatt ennél is inkább jelentkezzék, mert különben, mint gazdátlan jószágok 8 nap múlva elfognak árvereztetni.

*** Polcokairtó NOXIN** biztos zser. Ára 1 korona 80 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

*** Gyurjad Gyurka.** Piszkáld ki. Ellőték a jobbkaromat. Ott ahol a Dnyeszter vize zug. Csukaszürke ember. Háborus mozifelvő. Rendkívül érdekes lemez újdonságok Rákóczi ut 7. az udvarban SIMON GYULA hangszerkészítőnél. Hangszerek, hegedűk, gramafonok, burkülönlegességek. Gramafonok, hangszerek olcsó szakszerű javítása.

*** Köhögés, hurut, rekedtség, elnyálkásodásnál** használjon kizárólag, Farkas-féle hurut-szeletkét. Ára K. — 60 Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B. Telefon: 13—02.

*** A szőlőgazdáknak s a harctéren a katonáknak nagy lesz az öröme,** mert bőven terem bor és gyümölcs, amióta „Peranoszpor”-ral permetezik a szőlőket és a gyümölcsfákat. Utalunk lapunk második oldalán levő hirdetésre

x Megfagyott, szélből kivörösödött, kiérepesedett arc, orr, kéz ápolására és fehéritésére gyors és biztos hatású az YPO-jegyű „Harmat tejkrém.” Ára 1 korona. Kapható Farkas István „Apollo” drogeriájában Rákóczi ut 7/B.

*** Ötven drb. 3 hónapos fajmalac** eladó. Szarvassor 19. szám.

*** Husvéti Karneval Nagyváradon.** **Aszódi Mihály** cukorka, kávé, tea és déligyümölcs üzleteibe az összes bűji konzervált halak és husvéti tojás cukorkák szebbnél-szebbek megérkeztek. Az árak még az előbbiak, rakláron nagy mennyiségű áru, üzleti vállalatok központi főüzlet Kossuth-utca Sas palota, I. fiók Sas passaga, II. fiók Zöldfa passaga a kabaróval szemben teljesen újjonnan átalakítva, úgy hogy a legkényesebb igényű cukorkavevők is, legfinomabb bonbonjait megtalálhatja, III. fiók Rákóczi-ut Csolokládé király Orsolya zárda épület. Kugler-Gerbaud bonbonok főraktára. IV. üzleti vállalatom triesszi kávé és teabevőzalat szintén az Orsolya zárda épület Csolokládé király mellett. Telefon főüzlet 635, fiokok telefonja 610. Befűző cukorka előjegyzést elfogadok főüzletemben. — Nagyban: husvétitojás és csokoládé, kávékrém, nápolyi és az összes cukorkákból és halakból. Kondenzált tej, „Berna” védjeggyű kapható. **Aszódi Kossuth-utca.**

NŐI-, FÉRFI- ÉS KATONAI

GUMMI KABÁTOK

20 kor.-tól 100 kor.-ig nagy választékban.

Eladás nagyban és kicsinyben

HAAS LIPÓT

Linoleum

raktárában

Nagyvárad, Rákóczi-ut 5.

TELEFON 4-63.

SZÍNHÁZ.

...
Heti műsor.

Csütörtök: Erdőszeleány. (Küry Klára fellépte.)
Péntek: Pirosgyuláris (Küry Klára fellépte.)
Szombaton délután: Böregér.
Szombaton este: Lengyelvér (Küry Klára utolsó fellépte.)
Vasárnap délután: Grün Lili.
Vasárnap este: Eleven ördög.

Mi a diákhely? A következő sorok közlésére kértünk fel: A napokban színházban voltam több barátommal. A „Színházban” adták. A legnagyobb sajnálattal azonban nem tudtuk élvezni a tanulmányos darabot, mert a diákság részére nulságos darabot, mert a diákság részére fantáziált hely zsufolásig tele volt inasokkal, részeg bakákkal, suhancokkal stb. gyakran elemekkel, akik nem azért látogatják a színházat, hogy gyönyörködjenek, hanem a tanulmányos diákságot zaklassák és sértegetik. Vajjon az igazgatóság teherrel illessék. Vajjon az igazgatóság nem teherrel-e valamit a szegényebb diákság érdekében? Ezek nevében egy előfizető.

Vajnovszky Vilma a Tatarjárásban. Vajnovszky Vilma tegnap este újra fellépett mint vendég a Szigligeti-színház színpadán. A Tatarjárás Magyarorsy önkéntesét alakította, amelyben fiatalos bája, eleven temperamentuma kiválóan érvényesült. Most is csak azt szögezhetjük le, hogy Vajnovszky Vilma tehetsége a színpadra predestinálta, ahol a sikerek egész hosszú sorozata nyílik meg számára. A közönség tegnapi fellépte alkalmával is a legnagyobb rokonszenvvel fogadta, aminek az is élénk tanúbizonysága, hogy a színház ez alkalommal is zsufolásig megtelt. Böven volt része Vajnovszky Vilma a tapában és kihívásokban. Az előadás általában kifogástalan volt, szóval a vendégszereplés méltó keretekben folyt le.

Az Erdészleány — Küry Klára-val. Ma este kezdődik Küry Klára, a kiváló művésznő három estére terjedő vendégszereplését, amely a maga vonzóerejével, már eleve biztosította, hogy a három előadást zsufolt ház nézi végig. Az első estén az Erdészleány, az a bájos zenéjű operette kerül színre, amelyben a címszerepet játsza Küry, pénteken este pedig a Páros bugyellárisban fogja a művésznő elragadni a közönséget.

A t. bérletők figyelmébe. A színház igazgatósága közli, hogy a Küry-estekre a bérletők jogait az előadást megelőző nap délután négy órájáig tartja fenn.

Igazságszolgáltatás.

A Vadász és Grósz kényszeregyezés.

A törvényszék esdőlőadója: Patzkó Antal dr. bíró jelenlétében (jegyzőkönyvvezető Boloss Ágoston dr.) tegnap kezdődött meg a Vadász és Grósz cég kényszeregyezése ügyében bejelentett hitelezői igények tárgyalása. A cég 10 százalékos kielégítést ajánlott fel. Összesen 36 hitelező jelentkezett 16 ot a következő ügyvéd képviselték: Barna Miklós dr., Katz Lipót dr., Mihelffy Adolf, Gyémánt Jenő dr., Pallay Lajos, Fried János dr.

Jelen voltak: Schenker Ferenc vagyongazdálkodó bankigazgató, Vadász Albert adós, Faragó Viktor dr. képviselője.

Bejelentettek 326 000 korona követelést, fedezeti hiány: 128 000 korona.

Az egyezség nem sikerült, a tárgyalást április 3-ára halasztotta el Patzkó Antal dr. bíró. Ha e határnapon az egyezség nem sikerül, a csődnyitást rendeli el a csődbiztos.

A szerkesztésért felelős: Dr. PAPP KAROLY.

Hirdetések

Meghívó.

Az Olaszi Takarékszövetkezet (Nagyváradon) 1916. évi március 31-én pénteken d. u. 4 órakor a Belvárosi Népbank helyiségében

rendes évi közgyűlést tart,

a közgyűlésre a szövetkezet tagjait tisztelettel meghívja

Nagyvárad, 1916. márc. 23-án.

az Igazgatóság.

A közgyűlés tárgyai:

1. Az igazgatóság jelentése és ennek kapcsán a felügyelő-bizottság véleményes jelentése az általa megvizsgált könyvek és számadások vezetéséről, illetve kiállításáról és a felmentvény megadásának kérdése.

2. A XI. (tizenegyedik) évtársulat üzlet-részei utáni osztalék meghatározása.

3. Felügyelő-bizottság és igazgatóság válasza.

4. A szövetkezet bármely tagja által a közgyűlést 8 nappal megelőzőleg írásban benyújtott indítványok tárgyalása.

I. MEGJEGYZÉS: Az «alapszabályok» 20. §-a értelmében a lejárt tizenegyedik (XI.) évtársulattal szembeni követelés csak a közgyűlés napjától számítható egy éven belül érvényesíthető.

II. Megjegyzés: Miután ez a közgyűlés most már másodikban hivatott egybe, az alapszabályok 22. §-a értelmében a megjelenendő tagok és az általuk képviselendő üzlet-részek számára való tekintet nélkül határozatképes leendő.

*A Bihar megyei takarékpénztár közli, hogy bekebelezés vagy más jó fedezet mellett normális kölcsönöket készséggel folyósít.

A legújabb moziskeecs!

VIGADÓ

mozgó színház

Nagyvárad, Fekete Sas-Passage.

PÁLMAY ILKA

primadonna

személyesen fellép.

A prólogust írta: Somlyó Zoltán.

A filmen előforduló zeneszámokat szerezték Harsányi Zsolt verseire: gróf Forgách Béla és Zerkovitz Béla.

Bemutatásra kerül:

közkívánatra
ma csütörtökön utoljára

HELYÁRAK:

Páholy-ülés 2-50, Zsöllye 1-50,
Zártszék 1-20, I-ső hely 1 k.,
II-ik hely 80 fillér. III-ik hely
és erkély 60 fillér.

A prólogust szavalja, a
dalokat énekl: PÁLMAY ILKA

Előadások kezdete pontban
este 7 és 9 órakor

A MŰJÉG!

Naponkénti rendszeres szállítást megkezdünk,

Megrendeléseket köszönettel veszünk,

Előfizetéseket elfogadunk és

Előzékeny, pontos kiszolgálásról gondoskodunk

Kiváló tisztelettel

Nagyvárad, Sörgyár R. T.

Telefon 439.

Meghívó.

A „Nagyvárad Kereskedelmi és Forgalmibank Részvénytársaság“ folyó évi március hó 30-án, csütörtök délután 4 órakor tartja Nagyváradon, Rimanóczy-utca 6. szám alatti üzlethelyiségében

ötödik évi rendes közgyűlését,

melyre a t. részvényeseket tisztelettel meghívjuk.

A közgyűlés tárgyai:

1. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentésének, valamint a zárszámadásoknak előterjesztése, a mérleg megállapítása, a nye

reség hováfordítása, az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadása.

2. A felügyelő-bizottság és az igazgatótanács megválasztása.

3. Esetleges indítványok, melyek az alapszabályok 16. §-a szerint a közgyűlés előtt 5 nappal az igazgatóságnak írásban bejelentettek.

Kelt Nagyváradon, 1916. évi március hó 18 án.

Az igazgatóság.

JEGYZET: A közgyűlésre a részvényesek az alapszabályok 11. §-a értelmében egy figyelmeztetéssel hivatnak meg, hogy aki ezen részt venni és szavazni kíván, nevén álló részvényeit le nem járt szelvényeivel együtt a közgyűlés napját megelőző 3 ik nap déli 12 órájáig az intézet pénztáránál letenni tartozik

A „Nagyvárad Kereskedelmi és Forgalmibank r.-t.“ Zárszámadása az 1915. évről.

TARTOZIK				Mérleg-számla 1915 december 31-én				KÖVETEL			
V a g y o n		ÖSSZEG		ÖSSZESÍTÉS		T e h e r		ÖSSZEG		ÖSSZESÍTÉS	
		K	f	K	f			K	f	K	f
Pénztár				40395	54	Részvénytőke					900000
Pénzüstézeteknél				244079	31	Tartalékalap*					45000
Váltótárca				2647476	73	Betétek:					
Jelzálogkölcsönök				566778	48	könyvecskében	1029344	99			
Folyószámlai adósok:						folyószámlán	169697	04	1199042	03	
fedezet mellett	107135	64				Visszleszámított váltók			1365579	43	
hadikölcsön és más értékekre	97354	45	204490	09	Engedményezett jelzálogkölcsönök				480400		
Értékpapírok és függő kamatai*			244654		Hitelezők				103809	80	
Áru-számlák			175673	14	Hadikölcsön lombard				91827		
Berendezés			4000		Fel nem vett osztalékok				2470		
Átmeneti egyenlegek			70811	77	Nyereség	45596	32				
					Leírások	35365	52	10230	80		
				4198359	06						4198359
*Ebből állampapírokban	K	90718									
Más tőzsdéi értékek	K	97792			* Ez évi hozzájárulással K 50000.						

TARTOZIK				Veszteség-nyereségszámla 1915. december hó 31-én.				KÖVETEL			
Veszteség		ÖSSZEG		ÖSSZESÍTÉS		Nyereség		ÖSSZEG		ÖSSZESÍTÉS	
		K	f	K	f			K	f	K	f
Kamatok:						Nyereségáthozat a múlt évről					12426
engedményezett jelzálog, lombard kölcsönök, betétek és visszleszámítás után				200441	72	Nyereség áruszámlán					7610
Költségek:						Kamatok és jutalékok:					
tisztviselői fizetések, napibiztosi díjak, házbér és üzleti költség				46477	12	váltó, jelzálog és folyószámlai kölcsönök után					267696
Adók:						Értékpapír kamatok (adómentes)					13887
állami és községi adók				9507	86	Leirt követelésekből befolyt					403
Leírások:											
berendezésből, értékpapírból és kintlévőségekből				35365	52						
Nyereség	45596	32									
Leírások	35365	52	10230	80							
				302023	02						302023

Nagyvárad, 1915 december hó 31-én.

Biró Sándor
főkönyvelő.

Vertán Antal
pénztárnok.

IGAZGATÓSÁG:

Blayer Lajos
elnök.

Blayer Manó Benedek Dávid Friedländer Herman
Moskovits Miksa Pesthy Béla Dr. Sebő Mihály
Dr. Tóth Ferenc Varga László Weintraub Mór
Ifj. Weisz József Weisz J. Miksa Weisz Mór
Friedländer Ernő
vezérigazgató.

Jelen mérleg-számlát, s veszteség- és nyereség-számlát felülvizsgáltuk és helyesnek találtuk.
Nagyvárad, 1916. március hó 20.

FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Justh Károly Dr. Rozvány Jenő
társelnökök.
Blayer Béla Ifj. Erdős Albert Freund Lajos
Klein Adolf Löwenstein Zsigmond Margitai Samu
Sonnenfeld Gusztáv Dr. Stern László dr Székely Adolf